

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2010. október 18.

**KÖZGAZDASÁGI
ALAPISMERETEK
(ELMÉLETI GAZDASÁGTAN)**

**KÖZÉPSZINTŰ
ÍRÁSBELI VIZSGA**

2010. október 18. 14:00

Az írásbeli vizsga időtartama: 180 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

**NEMZETI ERŐFORRÁS
MINISZTERIUM**

Fontos tudnivalók

A feladatlap összetett, amelyet a különböző feladattípusok szerint részekre bontottunk. A kidolgozásnál vegye figyelembe a feladattípushoz tartozó *dőlt betűvel* szedett tájékoztatót is! Megoldásainál kövesse a feladat utasításait! Maximális pontot csak akkor kaphat, ha minden részkérdésre válaszolt.

Kidolgozásait és válaszait a feladatlapon kell rögzítenie! Piszkozatot pótlapon készíthet.

Ha a megoldáshoz is szüksége van pótlapra, ezt jelölje meg az adott feladatnál!

Az ábrák előkészítésénél használhat ceruzát, de a végső megoldást tollal rögzítse!

A pontos ábrázolás érdekében használjon vonalzót!

A számítások elvégzéséhez nem programozható számológép használható.

Munkájához sok sikert kívánunk!

I. Választásos, egyszerű rövid választ igénylő feladatok

Feleletválasztás (20 pont)

Elért pontszám	
-------------------	--

Egy-egy állítás teljessé tételéhez 4 válaszlehetőséget adunk meg, de közülük csak egy helyes. A többi változat vagy csak részigazságot tartalmaz, vagy teljesen hibás. **Válassza ki a helyes válasz betűjelét és írja a feladatok előtt lévő táblázatba a megfelelő sorszám alá!**

Figyelem! Csak egy-egy helyes választ fogadunk el. Nem egyértelmű vagy egynél több megjelölés esetén nem adunk pontot.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

1. Tegyük fel, hogy egy gazdaság csak kétféle terméket termel: fegyvert és élelmiszert.

A gazdaság akkor tudna még több élelmiszert előállítani, ha

- a) megszüntetné a munkamegosztást.
- b) korlátozná a piac működését.
- c) csökkentené a fegyverek előállítását.
- d) bezárná az összes iskolát.

2. Gossen I. törvénye szerint

- a) az összhaszon egyre kisebb mértékben növekszik.
- b) a határhaszon egyre kisebb mértékben növekszik.
- c) a határhaszon gyorsabban nő, mint az összhaszon.
- d) az összhaszon gyorsabban nő, mint a határhaszon.

3. Az alacsonyabb rendű jószág jövedelemrugalmassági mérőszáma

- a) csak pozitív előjelű lehet.
- b) akármilyen előjelű lehet.
- c) abszolút értékben mindig nagyobb mint 1.
- d) Egyik fenti válasz sem igaz.

4. A monopólium

- a) árelfogadó.
- b) határbevétele megegyezik a piaci árral.
- c) hosszú távon nem realizálhat gazdasági profitot.
- d) egyszerre állapítja meg a kínált mennyiséget és az árat.

5. Melyik lehet közjószág az alábbiak közül?

- a) A gyalogátkelő helyet jelző KRESZ-tábla.
- b) A Coca-Cola.
- c) A tengerparti hotelszoba.
- d) A mobiltelefon.

6. A háztartás folyótétel számlájának kiadási oldalán a következő tételek jelennek meg:

- a) $C+I$
- b) $W+TR_H - T_H$
- c) $C+S_H+T_H$
- d) T_H+S_H

7. Melyik mutatót csökkenti a külföldre utalt transzferek növekedése?

- a) GO
- b) GNI
- c) NNDI
- d) NDP

8. A makrogazdaság munkakínálatának maximális értéke annyi lehet, amennyi

- a) a munkaképes népesség száma.
- b) az aktív népesség száma.
- c) az aktív és az inaktív népesség összege.
- d) Egyik fenti válasz sem helyes.

9. A mai pénzre jellemző, hogy

- a) hitelpénz.
- b) aranyra átváltható.
- c) belső értéke állandó.
- d) Egyik sem igaz a fenti állítások közül.

10. A fizetési mérleg többlete a jegybanki tartalékot

- a) növeli.
- b) csökkenti.
- c) nem változtatja meg.
- d) Bármelyik eset előfordulhat.

II. Szöveges (kifejtendő) feladatok

1. Igaz-hamis állítások (12 pont)

Elért pontszám	
-------------------	--

Az alábbiakban felsorolt megállapításokról el kell döntenie, hogy igazak-e vagy hamisak. Kérjük, hogy az állítások elé írt I (igaz), illetve H (hamis) betűvel jelezze döntését! Nem egyértelmű jelöléseket nem fogadunk el.

FIGYELEM! VÁLASZÁT INDOKOLNIA IS KELL! Minden helyes indoklás 1 pontot ér.

1) Ha egy termék piacán a kínálati függvény balra eltolódik, akkor ez a termék kínálatának növekedését jelenti.

2 pont	
--------	--

2) Az MC függvény mindig az AC függvény alatt halad.

2 pont	
--------	--

3) A fedezeti pontban a vállalat összbevétele nagyobb, mint az összköltsége.

2 pont	
--------	--

4) A GDP mutatószám értéke akkor is mutathat növekedést, ha a GNI mutatószám értéke csökken.

2 pont	
--------	--

5) Strukturális munkanélküliségről akkor beszélünk, ha a foglalkoztatás csökkenését gazdasági visszaesés váltja ki.

2 pont	
--------	--

6) Költségvetési politikát csak akkor lehet eredményesen alkalmazni, ha a gazdaságban jelentős a munkanélküliség.

2 pont	
--------	--

2. Definíciók (8 pont)

Elért pontszám	
---------------------------	--

Írja le röviden, a felsorolt fogalmak, illetve gazdasági jelenségek meghatározását vagy értelmezését!

A) Fedezeti pont

B) Jelenérték

C) Fogyasztási függvény

D) Munkanélküliség

3. Kifejtő kérdés (8 pont)

Elért pontszám	
---------------------------	--

Írjon szöveges választ, amelyben megnevezi vagy felsorolja, és részletesen ismerteti a legfontosabb összefüggéseket! Munkája során törekedjen a világos és áttekinthető közlésre! A mondanivaló jellege szerint tagolja vagy csoportosítsa és emelje ki a legfontosabb gondolatokat! Ha szükségesnek tartja, írhat fel képleteket, vagy készíthet grafikus ábrákat is!

Határozza meg a hasznosság fogalmát! Ábrázolja és jellemezze a hasznossági függvényeket (összhaszon, határhaszon), és mutassa be a közöttük fennálló kapcsolatot! Ismertesse a csökkenő határhaszon elvét!

4. Párosítás (5 pont)

Elért pontszám	
---------------------------	--

Az alábbi számmal jelzett állítások kiegészítéséhez a makrogazdasági körforgás egyenleteit kell felhasználni. Az egész körforgási folyamatból kiemeltünk egy-egy változót, és ennek a változónak a kapcsolatát kell minősíteni, tehát párosítani kell az egyes betűjeleket a számmal jelzett felsorolás valamelyik elemével!

Állapítsa meg, hogy az alábbi jövedelmi folyamatok milyen módon jelennek meg a kiemelt folyótétel számlán! A minősítés lehetőségeit a számmal jelzett felsorolás mutatja, ezek közül kell kiválasztania a helyes választ, és ennek sorszámát kell beírni a táblázat megfelelő oszlopába.

KAPCSOLAT A KIEMELT JÖVEDELEMÁRAMLÁSI SZÁMLÁVAL

- 1) Az árupiac bevételi oldalát növeli
- 2) Az árupiac kiadási oldalát növeli
- 3) Nem jelenik meg az árupiac jövedelmi tételei között

Párosítsa össze a betűvel jelzett tényezőket a számmal jelzett kapcsolatok valamelyikével! Írja be a táblázatba a felsorolásból kiválasztott elemet a megfelelő betűjelhez!

Figyelem! Egy betűjelhez csak egy szám tartozik, de egy szám többször is felhasználható!

	<i>példa</i>	A)	C)	D)	E)	F)
Jövedelmi folyamat elemei	TR_V	C	költségvetési hiány	T_H	Y	IM
Kapcsolat jellege	3					

5. Elemző, értékelő feladat (7 pont)

Elért pontszám	
----------------	--

Az alábbi kérdések a Bírásrekord című szemelvényhez kapcsolódnak. Olvassa el a szemelvényt, és válaszoljon a szöveget követő kérdésekre! Írjon szöveges választ a kipontozott részekhez, vagy jelölje meg a megfelelő választ a felsorolt lehetőségek közül!

Bírásrekord

Az informatikai ágazatban rekordnak számító 1,5 milliárd forint bírságot osztott ki a Gazdasági Versenyhivatal (GVH) versenytanácsa három informatikai cég között **kartellezés** miatt. Az volt az indok, hogy öt egyetem által kiírt közbeszerzési eljárások alkalmával a cégek összejátszottak összesen 13 milliárd forint megrendelés elnyeréséért. ...

...A GVH az idén a korábbi évek gyakorlatánál szigorúbban ítélte meg **a fogyasztók megtévesztését**: közel 1,8 milliárd forint bírságot osztott ki ilyen címen...

(Forrás: HVG 2006/51-52 12.23.)

Kérdések

5.1. Döntse el az alábbi állításokról, hogy igazak-e vagy hamisak, és indokolja meg a B)-vel jelzett állításhoz tartozó választát!

Írja a megfelelő minősítést az állításhoz tartozó sorba!

	Állítás	Igaz-hamis
A)	A kartell a vállalatok közötti megegyezés, szövetség, amelynek célja a profit növelése.	
B)	A kartellbe tömörült vállalatok érdekeltek a verseny korlátozásában.	
C)	A kartell által alkalmazott ár magasabb, mintha a szövetséghez tartozó vállalatok közötti verseny alakítaná a piaci árat.	

Indoklás:

.....

.....

.....

.....

5.2. Értékelje a versenyhivatal intézkedéseit a verseny fennmaradása és védelme érdekében! Válassza ki az alábbi felsorolásból azokat rendelkezéseket/intézkedéseket, amelyek a versenyszabályozás keretében bírsághatóak!

Húzza alá a kiválasztott válasz(oka)t, vagy karikázza be a megfelelő betűjele(ke)t!

- A) A piac felosztása az egyes résztvevők között
- B) A műszaki fejlődést elősegítő együttműködés
- C) Vállalatok egyesülése a külföldi piacon való fellépés érdekében
- D) Üzleti titok megszerzése és felhasználása
- E) Hiányos tájékoztatás az áru tulajdonságairól
- F) Az árut megtévesztő csomagolással ellátni

III. Számítást, ábrázolást igénylő feladatok

A számítási feladatoknál az egyes rész kérdéseknél megfogalmazott utasítás szerint járjon el: végezze el a szükséges számításokat, vagy készítse el a feltételekhez illeszkedő ábrákat, és jelölje meg válaszait a feladatban szereplő rész kérdés sorszámával! A teljes pontszám megszerzése érdekében minden rész kérdésre pontosan kell válaszolnia.

Elért pontszám	
----------------	--

6. feladat (12 pont)

Egy zöldség-gyümölcs árus rendszeresen feljegyzi a piaci változásokat, a régi vásárlók új szokásait és megfigyeli új vásárlói magatartását, valamint a kínálatot befolyásoló újsághíreket is figyelemmel kíséri.

Az ő feljegyzései szerint az elmúlt hónap **paprikavásárlásainak** adatai a következők:

Paprika ára (Ft/kg)	400	480	560	640	720	800
Eladott mennyiség (kg)	90	75	64	56	50	45

6.1. Számítsa ki a paprika árrugalmasságát jellemző mérőszámot a 480 és a 720 forintos ártartományban! Értékelje a kapott eredményt!

A **paradicsom** kereslete a $Q^D = 180 - 0,2 P$, a kínálata pedig a $Q^S = 0,05 P + 15$ összefüggésnek megfelelően alakul, ahol Q^D a keresett mennyiséget, Q^S a kínált mennyiséget, P pedig a termék árát jelöli.

6.2. Számolja ki a paradicsom piacát jellemző egyensúlyi árat és egyensúlyi termék-mennyiséget!

6.3. Tegyük fel, hogy ezen a héten a két termék ára azonos, azaz a paprika és a paradicsom is 480 forintba kerül. Számítsa ki, hogy ilyen ár mellett melyikből lehet többet eladni!

6.4. A paprika ára változatlan marad, míg a paradicsom ára 20 százalékkal nő. A vevők a drágulás miatt kevesebb paradicsomot és több paprikát vásárolnak. Jellemezze a keresztárrugalmasság segítségével a két termék kapcsolatát, ha tudjuk, hogy paprikából a tényleges vásárlás 85 kilogrammra növekedett!

A 6. feladat megoldásának folytatása

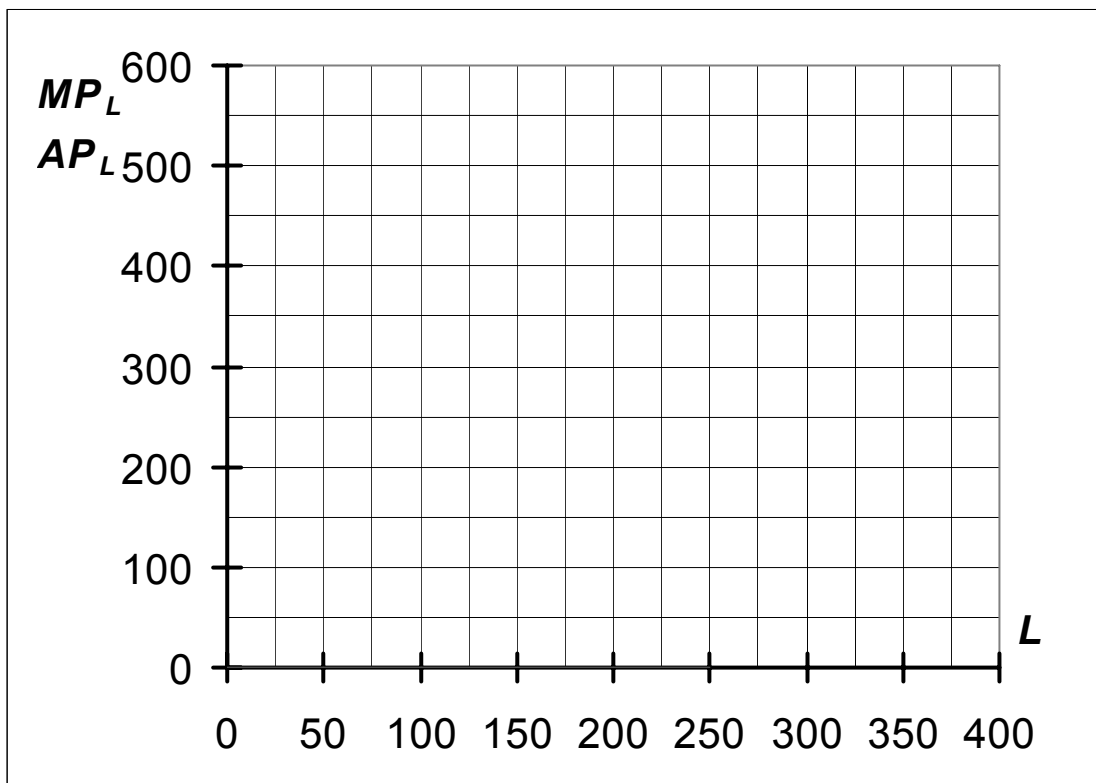
7. feladat (6 pont)

Elért pontszám	
-------------------	--

Egy vállalatnál a termeléshez csak két termelési tényezőt használnak fel: a tőkét és a munkát. A tőke mennyisége állandó, csak a munka a változó termelési tényező.

7.1. A következő koordináta-rendszerbe rajzoljon olyan határtermék és átlagtermék görbét, melyeknél teljesülnek az alábbi feltételek!

- A munka határterméke $L = 125$ munkamennyiségnél maximális, és itt a határtermék nagysága 500, és
- a munka átlagterméke $L = 250$ munkamennyiségnél maximális, és itt az átlagtermék nagysága 400.

7.2. Jellemezze az átlagtermék függvény maximumához tartozó technikai állapotot, és magyarázza meg az ábra alapján, hogy miért nevezetes ez a pont!

8. feladat (10 pont)

Elért pontszám	
---------------------------	--

Az alábbi táblázat egy ország munkapiaci kategóriáit tartalmazza. A gazdaságban jelenleg a munkanélküliek száma **676 ezer fő**, a munkanélküliségi ráta **8%-os**. A munkaképes korú népesség létszáma **13 millió fő**. A munkapiaci függvényekről tudjuk, hogy a munkakínálati függvény állandó, megegyezik az aktív népességgel. A munkakeresleti függvény $L^D = 14\,274 - 130 W/P$ (Ezekben a függvényekben az L egysége 1000 főt jelöl.)

Munkaképes korúak	Aktívak	Foglal- koztatottak	Munka- nélküliek	Aktivitási ráta	Munka- nélküliségi ráta
ezer fő				százalék	

- 8.1. Töltse ki a táblázatot, írja be az ismert adatokat a megfelelő helyre, és számítsa ki a hiányzó adatokat!
- 8.2. Számítsa ki a jelenlegi reálbér nagyságát!
- 8.3. Számítsa ki a rögzített nominálbér nagyságát, ha feltételezzük, hogy a munkapiaci egyensúlyhoz tartozó árszínvonal nagysága 100!

9. feladat (12 pont)

Elért pontszám	
---------------------------	--

Egy makrogazdaság ismert adatai: $C(Y) = 42\,000 + 0,75 Y$, $I = 7\,000$, $G = 5\,000$,
 $T = 10\,000$ $TR = 4\,200$ $X = 12\,000$, $IM = 7\,650 + 0,15 Y$

- 9.1. Számítsa ki a zárt gazdaság egyensúlyi jövedelemét!
- 9.2. Jellemezze a költségvetés helyzetét az egyensúlyi jövedelem mellett, és számszerűen határozza meg a hiány vagy a többlet mértékét!
- 9.3. Határozza meg az egyensúlyi jövedelmet a nyitott gazdaságban!
- 9.4. Számítsa ki, hogy mennyi a külkereskedelmi mérleg egyenlege a nyitott gazdaság egyensúlyát biztosító jövedelem mellett!
- 9.5. Számítsa ki, hogy mekkora jövedelem biztosítaná a külkereskedelmi mérleg egyensúlyát!

Az előző feladat megoldásának folytatása

témakör	a feladat sorszáma	maximális pontszám	elért pontszám	a témakör maximális pontszáma	a témakör elért pontszáma
Választásos, egyszerű, rövid választ igénylő feladatok	Feleletválasztós 1–10.	20		20	
Szöveges (kifejtendő) feladatok	1. Igaz-hamis állítások	12		40	
	2. Definíciók	8			
	3. Kifejtős kérdés	8			
	4. Párosítás	5			
	5. Elemző, értékelő feladat	7			
Számítást, ábrázolást igénylő feladatok	6. feladat	12		40	
	7. feladat	6			
	8. feladat	10			
	9. feladat	12			
Az írásbeli vizsgarész pontszáma				100	

_____
javító tanár

Dátum: .....

	pontszáma egész számra kerekítve	programba beírt egész pontszám
Választásos, egyszerű rövid választ igénylő feladatok		
Szöveges (kifejtendő) feladatok		
Számítást, ábrázolást igénylő feladatok		

_____
javító tanár

_____
jegyző

Dátum: .....

Dátum: .....